

‘De voorbereiding van een Bijbelverhaal begint met stilte’

HANS VAN
DALEN OVER DE
KUNST VAN HET
VERTELLEN UIT
DE BIJBEL

Een meesterverteller is hij. In zijn antwoorden rijgt hij de prachtigste anekdotes aan elkaar en verbaast hij zichzelf regelmatig over zijn eigen antwoorden. 'Tjonge, dat heb ik even mooi gezegd. Ik ben er eigenlijk wel mee eens. Maar ik dwaal wel een beetje af, hè?' Aan het woord is Hans van Dalen, oprichter van het Centrum voor Vertellen en auteur van *Het geheim van vertellen*. Hij pleit voor veel Bijbelvertellingen. 'Het gaat bij het vertellen van Bijbelverhalen immers over niets minder dan inwijden in geloofsgeheimen.'

In zijn werkkamer in zijn huis in Ermelo staan de boeken rug aan rug in verschillende kasten. Een flinke rij gaat over vertelkunst; het boek *Het vertellen* van W.G. van de Hulst ligt binnen handbereik. Van Dalen wijst naar zijn eigen boek: 'Stook daar de open haard maar mee. Wat Van de Hulst zegt, is universeel en zo veelzeggend. Iedereen die serieus werk wil maken van vertellen, moet dit boek lezen. Ik stamel het enkel maar na.'

Niet moeilijk

Voor vertellen heeft Van Dalen een korte definitie: 'Vertellen is zien en beleven. Het is de kunst om een verhaal zo te vertellen dat het voor jezelf gaat leven. Als het voor jou niet leeft, komt het ook niet over op de kinderen.' Vertellen is volgens hem dan ook helemaal niet moeilijk. 'Iedereen kan vertellen en iedereen doet het ook. Als we 's avonds thuiskomen, vertellen we wat er gebeurd is op kantoor of op school. Vertellen hoort bij ons menszijn. Als we het woord tot een ander richten en we kijken elkaar aan, dan is de vertelling al aan de gang. Met vertellen kom je in relatie met een ander. Hoe dat zit met Bijbelverhalen? Daarbij is het vooral de kunst om het net zo dicht bij onszelf en de ander te krijgen als de gewone, dagelijkse verhalen. Dat is zeker niet eenvoudig, maar wel te leren.'

Dat gebeurt volgens Van Dalen vooral door gewoon aan de slag te gaan. 'Vertellen wordt vaak als een kunde gezien die je moet beheersen voordat je het daadwerkelijk gaat doen.

'Bijbelverhalen vertellen is een hachelijk avontuur'

Hans van Dalen

Studenten van lerarenopleidingen denken vaak dat ze aan speciale eisen moeten voldoen. Maar het komt erop aan dat zij zichzelf moeten zijn en zelf het verhaal moeten zien en ervaren. Als we zelf hebben gezien en begrepen hebben hoe en waarom de Samaritaanse vrouw op een heel ongebruikelijk tijdstip naar de bron is gekomen; we ons hebben ingeleefd in de dorst die een man kan hebben bij zo'n verzengende hitte; we ons de blik kunnen voorstellen die Jezus en de vrouw elkaar hebben toegeworpen en de verbazing op haar gezicht kunnen zien toen een Joodse Man, zeer ongebruikelijk, haar aansprak ... dan hoeven wij niets anders te doen dan gewoon onze indrukken en gedachten door te vertellen aan de kinderen. Door veel te oefenen zal de kunde zich kunnen ontwikkelen tot kunst. En dan begint vertellen pas echt!'

Voorbereiden

Van Dalen stelt dat de voorbereiding van een Bijbelverhaal met stilte begint. 'Als je de stilte niet opzoekt, lukt vertellen niet. Je kunt dit niet zonder gebed. Ik noem dat "eerstehandsleven". Om goed te kunnen vertellen heb je de verhalen uit de eerste Hand nodig, van God zelf. En je hebt tijd nodig om na te denken over het verhaal. In de praktijk van alledag blijft dat een voortdurende worsteling. Zeker in het onderwijs is de dag gevuld met nakijken, toetsen en vergaderen. Daardoor is er bijna geen tijd meer voor een goede voorbereiding.' Van Dalen doet, haast baldadig, een rigoureuze uitspraak. 'Wat mij betreft worden alle ib'ers, r'ers en andere specialisten uit

de school gezet. Zet ouders in voor klussen en doe nakijkwerk op een slimme manier. Stop met toetsing, stop met cito's. Laat leraren vervolgens hun tijd besteden aan wat zij moeten doen: verhalen vertellen. Niet alleen tijdens de Bijbelles, maar ook bij biologie, aardrijkskunde en geschiedenis! Dat betaalt zich ontzettend terug. Vertellen discrimineert niet in slim of dom, in hoog- of laagbegaafdheid; en differentiatie zit er automatisch al in. Jammer trouwens dat er in het voortgezet onderwijs nauwelijks meer verteld wordt. Verhalen kunnen een cruciale rol spelen in de geestelijke ontwikkeling van jongeren.'

Sowieso wordt vertellen tegenwoordig onvoldoende op waarde geschat, vindt de Ermeloër. 'Men zegt dat vertellingen kort moeten zijn, want kinderen hebben tegenwoordig een korte spanningsboog. Dat is een wetenschappelijke waarheid, maar verder regelrechte nonsens. Als je vertelling ergens over gaat, dan kun je een speld horen vallen en kun je ze gerust twee, drie uur boeien. Dat doet vertellen. Fantastisch toch?'

Bekende verhalen

Het kan lastig zijn om de overbekende verhalen keer op keer weer te vertellen. Hoe zorg je ervoor dat je de aandacht van de kinderen vasthoudt? Volgens Van Dalen werkt het vaak goed om een bekend verhaal te vertellen vanuit een ander perspectief. 'Je kunt het verhaal van de verlamde en zijn vier vrienden in Markus 2 vertellen vanuit het standpunt van Jezus, de vier vrienden, de verlamde, de huiseigenaar, de discipelen, een aanwezig kind, enzovoort. Natuurlijk levert niet elke keus een goede vertelling op, maar dat merk je vanzelf tijdens de voorbereiding. Zo ontdek je dat elk verhaal steeds weer anders verteld kan worden. Ideaal voor kinderen die denken dat ze het wel weten.'

Hij pauzeert even. 'Bijbelverhalen vertellen is een hachelijk avontuur. We hebben verbeelding nodig om de verhalen te vertellen. Dat is wat anders dan er maar op los te fantaseren. Wij leven duizenden jaren na de tijd van Abraham en Jakob. Wij zullen nooit in staat zijn om precies te vertellen wat en hoe een gebeurtenis heeft plaatsgevonden. De verschillende benaderingen zorgen er wel voor dat we dicht bij het verhaal kunnen komen.' Van Dalen vindt een zogenaamde toepassing aan het einde van een verhaal mosterd na de maaltijd. 'Een verhaal dat goed voorbereid en verteld is, heeft genoeg aan zichzelf. We mogen in alle rust het verhaal bij de kinderen laten liggen en het aan Gods Geest overlaten wat Hij ermee in hun leven doet.'

N.a.v. *Het geheim van vertellen. Een inleiding in het vertellen van Bijbelverhalen* door Hans van Dalen (ISBN 978 94 617 6226 9; te bestellen via info@centrumvoorvertellen.com).

PRAKTISCHE VERTELTIPS VAN HANS VAN DALEN

- Bereid je op tijd voor.
- Lees het verhaal hardop door.
- Vertel het verhaal hardop in je eigen woorden.
- Oefen in de spiegel.
- Leer het verhaal niet uit je hoofd.
- Vermijd plechtige taal.
- Verplaats je in de karakters.
- Bouw het verhaal goed op.
- Plaats je climax op de juiste plaats

HANS VAN DALEN (1954)

stond vijftien jaar voor de klas en werd in 1992 hoofd van de afdeling Kinderprogramma's van de Evangelische Omroep. Na twaalf jaar verliet hij de omroep om weer voor de klas te gaan staan. In 2011 verscheen zijn boek *Het geheim van vertellen*. Daarnaast nam hij het initiatief om een Centrum voor Vertellen op te richten. Daarmee wil hij de ontwikkeling van de Bijbelse verteltraditie een krachtige impuls geven. Van Dalen geeft onder andere workshops, vertelcursussen en coacht beginnende vertellers.